

March 7, 1962
**Report from Gen. V. Terziev on Military
Counterintelligence Services Meeting in Warsaw**

Citation:

"Report from Gen. V. Terziev on Military Counterintelligence Services Meeting in Warsaw", March 7, 1962, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of the Interior, Sofia, Fond 3, Record 4, File 114. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group. <https://wilson-center.drivingcreative.com/document/110662>

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

Секретно от
особенна важност.
Екз. № 2

КД
Медведев

СПУЖБА
"ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"

РАЗПОВЕРЕНО

по Рег. № *1165*

от *28. II. 1962 г.*

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

относно проведеното съвещание във
Варшава на началниците на органите
на военното контраразузнаване от
страните - участници във Варшавския
договор.

Съгласно утвърденото предложение от др. министър, нашата делегация замина за съвещанието на 22. II. 1962 г. и пристигна във Варшава на 24. II. 1962 г. Всички делегации, без тази на ГДР бяха пристигнали, поради което в хотела към 19 часа беше проведено кратко съвещание на делегациите за приемане на плана за работата. Плана предложен от полските другари беше единодушно приет. Предвиждаше се съвещанието да се проведе на 26 и 27 февруари 1962 г. а на 28. II. и 1. III. 1962 г. да се посетят някои исторически места колективно от всички делегации.

На съвещанието бяха разгледани два основни въпроса:

1. За координиране работата на органите на ВКР, обслужващи армията, влизащи във Варшавския договор по борбата им против подривната дейност на империалистическите разузнавания.

2. За обезпечаване на войските от Варшавския договор в контраразузнавателно отношение при особени периоди, по време на учения, масови придвижвания на войски и техника.

На 26. II. 1962 г. началника на ВКР при Полската народна армия откри съвещанието и приветствува всички делегации, след което изнесе доклад и изложи тяхното становище по горните въпроси.

Основният доклад беше изнесен от ръководителя на съветската делегация - ген. майор ГУСЬКОВ Анатолий Михайлович. В доклада си той изтъкна, че съвещанието се провежда в много важен етап от развитието на света и особено на социалистическите страни. Периода след XXII конгрес на КПСС, който начерта

Генерал
28. II. 1962

ген. майор
28. II. 1962 г.

Генерал
28. II. 1962 г.

конкретните пътища за построяването на комунистическото общество е от изключителна важност. Империалистическите държави начело със САЩ се стремят всячески да попречат на победния ход на социализма. След като посочи фактите, които доказват, че САЩ и другите империалистически страни се готвят усилено за война, генерал ГУСЬКОВ направи характеристика на бъдещата война, като подчерта, че тя преди всичко ще бъде ракетно-ядрена, скоротечна и с голяма маневреност на войските. В нея ще участвуват големи армии и много техника. През време на войната няма да има рязко разграничение между фронта и тила. Всичко това налага нашите армии и ВКР органи предварително сериозно да се подготвят. Трябва да се опазят единството на страните от социалистическия лагер и съхранението на военната тайна.

След това генерал ГУСЬКОВ посочи някои характерни особености в замислите и практическата дейност на империалистическите разузнавания:

-стремят се преди всичко да внесат разкол между социалистическите страни там където им се отдаде,

-Засилват ролята на шпионажа и диверсията,

-Създават специални войскове формирования, които се обучават с цел да бъдат прехвърлени в нашите страни с диверсионни задачи - да обезвреждат ракетни площадки, щабове и други режимни подразделения.

Анализирайки международната обстановка, дейността на вражеските разузнавания, методите и формите на тяхната дейност, подкрепяйки ги с конкретни факти, другарят ГУСЬКОВ направи съответни изводи и даде основните направления по които трябва да се съсредоточат обединените наши усилия за да отговорим на стоящите пред нас задачи:

а/Напоследък врага широко използва разузнаването с технически средства /електронна апаратура, щателно замаскирана във фото и кино камери, в звукозаписваща апаратура и др./ През 1962 г. такава апаратура е забелязана в дипломати около гр. Иркутск /СССР/.

б/Много от своята агентура империалистическите разузнавания изпращат в СССР и социалистическите страни по кана-

лите на туризма, който постоянно се увеличава. Анализирайки редица случаи на такива агенти, разобличени от следствието в СССР се вижда, че те са преминали солидна подготовка по използването на фотоапаратура, средства за тайнопис, тайници и др.

в/Империалистическите разузнавания широко използват офицерите от слабо развитите страни, които се учат в СССР за събиране на информация за нашите въоръжени сили и особено за Съветската армия. Нужно е да имаме предвид, че те се учат заедно с наши офицери и следва да провеждаме много добре обмислени мероприятия.

г/Голямо значение отделят империалистическите разузнавания на радиотехническите средства за разузнаване. Както съобщил другарят ГУСЬКОВ около СССР и останалите социалистически страни е създадена система от мощни радиоустановки със специално предназначение /около 2000 /с които изцяло прихващат радиотелеграфните и телефонни разговори.

д/Провеждат различни провокации на наши граждани на тяхна територия, опитват се да ги вербоват зад граница. Такива опити има и с военнослужащи.

Другарят ГУСЬКОВ подчерта, че в условията на активизиране на дейността на империалистическите разузнавания против нашия лагер и преди всичко против неговите въоръжени сили, на органите на ВКР от страните, участващи във Варшавския договор се възлагат отговорни задачи по разкриване на враждебните замисли на противниковото разузнаване и предотвратяване проникването на негова агентура във войските. Той изрази мнението на съветската делегация, което стана мнение и на останалите делегации, че на това съвещание е нужно не само да се обсъдят тези въпроси, но и да се набележат мерки, които ще позволят да се обединят нашите усилия в борбата против империалистическите разузнавания, без да се прибегва към създаването на каквито и да било допълнителни органи или да се изменят съществуващите структурни формации на ВКР в отделните страни.

От тия положения изхождаха всички делегации, вземаха участие в размяната на мнения, правеха допълнения, които залегнаха в приетото проекторешение.

Друга група въпроси, които занимаваха съвещанието и всички делегации поотделно бяха въпросите по организацията на работата на ВКР във военен период. По тия въпроси съвещанието със съгласието на съветската делегация, възложи на съветските другари да ги разработят за следващото съвещание, а останалите да се готвят по тях с оглед да се обменят мнения, предложат и вземат съответни решения. Ръководителите на всички делегации във своите изказвания обръщаха внимание на това, че всеки за себе си, още от сега трябва да разработва и провежда редица мерприятия за да не ни изненада обстановката. Другарят ГУСЬКОВ изрази увереност, че в мобилизационните планове на отделните ВКР са предвидени развърнати органи за военно време, като обърна внимание, че тогава пред нашите органи се поставят много по-широки задачи, в това число и:

а/Предотвратяване проникването на чужда агентура във войската, да водят борба с измяната на родината, паникьорството и вредителството,

б/Да се обезпечи безопасността в фронтовия тил и комуникациите,

в/Да се води борба с диверсионните групи и агентурата на противника,

г/Да се занимава с издирването и залавянето на ръководители и официални сътрудници и наказателни органи на противника,

д/Да провежда филтрация на военнопръстълниците и гражданите на капиталистическите страни,

е/Да води агентурна работа пред линията на фронта.

По тези въпроси ние се консултирахме със съветските другари през юли 1961 год. в Москва и редица от тях при нас са решени, решават се и изникват нови. Ние използвахме още един път случая и по тях се консултирахме отделно с другаря ГУСЬКОВ.

По работата зад фронтовата линия, изхождайки от опыта от Втората световна война и динамичността, която ще има евентуална нова война, той обърна внимание, че организацията на работата зад фронтовата линия е сложен въпрос, изискващ много труд и специални познания на контраразузнавачите. "Ние - каза той - считаме за възможно още от сега да се пристъпи към

подготовка на агентура за използването ѝ зад линията на фронта, на територията на тези страни от агресивния блок на НАТО, по направление на които е най-вероятно да се придвижат нашите войски. Още от сега трябва да се мисли за такава агентура, подготвя и даже прехвърля във важните центрове на противника, която при бойни действия внимателно да извършва включително и диверсионни актове. Ако считаме, че по това трябва да мислим след като почне войната, то тогава време въобще няма да ни стигне и ще бъде вече късно. Тази агентура трябва активно да действа в началния период на войната, от който до голяма степен ще зависи крайния ѝ изход'.

По организацията на работата във военните обекти, той подчерта, че всички въпроси са важни, но трябва да се отдели особено внимание на тези обекти, от които зависи изхода на боя. В процеса на работата да се нацелват оперативните работници към съхранение секретите на режимните обекти, в това число трябва да се обърне внимание на складовете с гориво и боеприпаси за да не бъдем изненадани с вдигането им във въздуха. Оперативните работници в тези подразделения често да се подпомагат и контролират и се насаждат и укрепват в тях навизи на висока бдителност, особено по обкръжението на тези обекти.

По пресичане дейността на империалистическите разузнавания, когато действуват чрез екскурзанти, трябва да се подставят обекти /с по-малко значение/, които да фотографират и се залавят с компроматериал.

На основание на гореизложеното бяха направени предложения за проекторешение. Делегатите подкрепиха направените изводи в доклада на другаря ГУСЬКОВ и с примери от своята практика обосноваха необходимостта от съгласуване усилията на ВКР органи в борбата им против обединените усилия на империалистическите разузнавания, начело със САЩ. Бяха направени някои допълнения и уточнения.

Ръководителят на делегацията на ГДР изтъкна, че те получили много късно поканата за съвещанието и не са имали време да се подготвят, поради което не могат да вземат активно участие при разискване на въпросите.

На 27. II. 1962 г. беше разгледано и прието проекторешението, което беше предварително подготвено от съветската делегация и дооточнено от комисия, излъчена от съвещанието. Делегациите вземаха активно участие при разглеждането и приемането на поставените въпроси в проекторешението. Само делегацията на ГДР заяви, че без да се обявява против направените предложения, не може да вземе решение по тях, главно по две причини:

- поради късното получаване на поканата за съвещанието /19. II. 1962 г./ и невъзможността да се подготвят за това и

- поради това, че не били упълномощени за това от Министъра на вътрешните работи.

Делегациите на РНР, НРБ и ЧСР направиха опит да убедят другарите от ГДР, че направените предложения в резултат на размислените мисли ще станат решения само след като се утвърдят от съответните страни, което е отбелязано в края на проекторешението. Те изтъкнаха, че не виждат сериозни причини, които да ги възпрепятстват да изкажат мнението си като комунисти. Въпреки това обаче, делегацията на ГДР не взе отношение. По време на разискванията двама от членовете на делегацията на ГДР /по тяхно обяснение/ са влязали във връзка с тяхното министерство на вътрешните работи, обяснили са, че се подработва проекторешение и поискали указания какво да правят. От министерството им отговорили да отнесат един екземпляр от проекторешението в Берлин, да го прегледат, след което в течение на няколко дни ще отговорят. Да вземат отношение обаче, по изготвянето на проекторешението не ги опълномощили.

Общото мнение е, че на съвещанието бяха повдигнати и решени важни въпроси. Делегациите заявиха единодушно, че наличието на Обединено командване на въоръжените сили на страните от Варшавския договор и провеждането на съвместни занятия между тях, налага още повече да се координират усилията на ВКР при армиите на тези страни и се провеждат съвместни мероприятия по осигуряването им в контраразузнавателно отношение.

Както по време на съвещанието, така и при съвместните обиколки, съществуваше топла, дружеска атмосфера между делегациите.

- 7 -

На 27.II.1962 г. Министъра на народната отбрана на Полската народна република, на който е подчинено ВКР Управление, прие ръководителите на делегациите и беше запознат с проекторешението.

Нашата делегация взе активно участие в приемането на проекторешението и предлагаме на Ръководството на Министерството, то да бъде утвърдено.

Отпеч. в 5 екз.
Разм. № ДУ/62 г.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ V ДС

Ген. майор: В. Казане7 март 1962 год.

1.9-3
СЕКРЕТНО

Экз. № 2...

ПРОЕКТ
=====

решения Совещания начальников органов военной контрразведки стран - участниц Варшавского Договора

Учитывая всё усиливающуюся деятельность разведывательных органов США, ФРГ, Англии и других государств - членов агрессивных блоков против стран социалистического лагеря и их Вооруженных Сил, стремясь объединить усилия органов военной контрразведки стран Варшавского договора в борьбе с происками империалистических разведок путём согласованных действий, решили следующее :

1.

Для координации контрразведывательной деятельности в Вооруженных Силах стран - участниц Варшавского договора периодически созывать Совещания руководителей военных контрразведок.

Совещания проводить не реже одного раза в год, на которых обсуждать возникающие вопросы и выработать совместные рекомендации по контрразведывательной работе. В случае возникновения вопросов, которые потребуют неотложного решения, созывать внеочередные Совещания, в каждом случае по согласованию с руководителями военных контрразведок, и по мере необходимости приурочивать их проведение к мероприятиям по линии Объединенного Командования стран - участниц Варшавского договора. Председательствует на Совещании руководитель военной контрразведки той страны, на территории которой оно проводится.

На заседаниях определяется ориентировочный срок проведения очередного Совещания, а также намечаются вопросы, подлежащие обсуждению.

По обсуждаемым вопросам на Совещании ведется протокольная запись представителем военной контрразведки страны, на территории которой проводится Совещание, и будет храниться в делах военной контрразведки каждой страны - участницы Варшавского договора.

Все рекомендации Соевещения органы военной контрразведки исполняют с учетом оперативной обстановки^к на основе существующих приказов и инструкций, по обеспечению государственной безопасности в Вооруженных Силах своей страны.

Если возникнет необходимость двухсторонних контактов по конкретным вопросам оперативной работы, практиковать встречи между представителями заинтересованных органов военной контрразведки дружественных стран.

В случае получения данных о конкретных враждебных намерениях или подрывных действиях империалистических разведок против армий - стран участниц Варшавского договора немедленно информировать об этом органы военной контрразведки соответствующих стран.

2.

Во время проведения командно-штабных и войсковых учений /сухопутных войск, военно-морского флота и войск ПВО/ при Штабе Объединенного командования создается оперативная группа. В состав оперативной группы включаются представители контрразведывательных служб армий, участвующих в учениях, которые своими начальниками обеспечиваются соответствующими средствами связи и транспорта.

При проведении учений все органы военной контрразведки подчиняются соответствующим старшим оперативным начальникам /фронта, армии, корпуса/, а общее руководство контрразведывательной работой осуществляется оперативной группой.

Оперативная группа своевременно информирует органы военной контрразведки, участвующих в учениях, об оперативной обстановке.

Органы военной контрразведки первостепенное значение уделяют пресечению возможного проникновения в войска агентуры империалистических разведок, работе по сохранению военной тайны, выявлению и закрытию каналов утечки секретных сведений и недопущению нарушений в скрытом управлении войсками.

В период учений и других мероприятий, проводимых Штабом Объединенного командования, органы военной контрразведки в контакте с территориальными органами той страны, где проводятся данные мероприятия, проводят активную контрразведывательную работу по пресечению подрывной деятельности, технической и визуальной разведки со стороны иностранных разведчиков - дипломатов, туристов и других враждебных элементов.

Начальники органов военной контрразведки соседних по фронту соединений обмениваются информацией об оперативной обстановке в районе расположения войск.

Оперативные игры проводятся по согласованию и под руководством оперативной группы при Штабе Объединенного командования.

При проведении Штабом Объединенного командования оперативных совещаний, передислокации войск, штабов, перевозки техники и др. работу по контрразведывательному обеспечению этих мероприятий организуют органы контрразведки той страны, на территории которой они проводятся, с привлечением оперативных работников заинтересованных государств.

Мы считаем необходимым подчеркнуть, что все мероприятия на учениях органы контрразведки Вооруженных Сил каждой страны, участвующей в Варшавском договоре, должны будут проводить в соответствии с существующими в данной дружественной стране приказами и инструкциями вышестоящих органов по обеспечению государственной безопасности в Вооруженных Силах.

3.

В военное время при Главнокомандующем Вооруженными Силами Варшавского договора создается Полевое управление военной контрразведки.

Начальник Управления и его заместители назначаются по согласованию с командованием и руководителями контрразведывательных органов стран - участниц Варшавского договора. В состав Управления контрразведки при Командовании включается определенное количество руководящего и оперативного состава от органов военной контрразведки стран - участниц Варшавского договора.

Управление контрразведки при Объединенном Командовании руководит работой всех органов контрразведки фронтов, флотов, армий и соединений, участвующих в боевых действиях и находящихся в ведении Объединенного Командования,

В связи с приглашением Министра Внутренних Дел Венгерской Народной Республики и руководства венгерской военной контрразведки очередное Совещание провести в городе Будапеште в феврале 1963 года. Одним из вопросов очередного Совещания считать рассмотрение Штата Полевого Управления контрразведки при Объединенном Командовании и всех других вопросов взаимодействия Полевого Управления с органами государственной безопасности - стран участниц Варшавского договора.

Проект решения доложить на рассмотрение и утверждение соответствующим руководящим органам в своих странах и считать вступившим его в силу если по истечении трехмесячного срока ни от одной из сторон не поступит возражений в адрес Председателя настоящего Совещания.

Проект решения подписали :

ОТ ВОЕННОЙ КОНТРРАЗВЕДКИ БОЛГАРСКОЙ
НАРОДНОЙ АРМИИ

ОТ ВОЕННОЙ КОНТРРАЗВЕДКИ ВЕНГЕРСКОЙ
НАРОДНОЙ АРМИИ

ОТ КОНТРРАЗВЕДКИ НАЦИОНАЛЬНОЙ НАРОДНОЙ
АРМИИ ГДР

ОТ ВОЕННОЙ КОНТРРАЗВЕДКИ ВОЙСКА ПОЛЬСКОГО

ОТ ВОЕННОЙ КОНТРРАЗВЕДКИ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ
РУМЫНСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ

ОТ КОНТРРАЗВЕДКИ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ
СОВЕТСКОГО СОЮЗА

ОТ ВОЕННОЙ КОНТРРАЗВЕДКИ НАРОДНОЙ АРМИИ
ЧЕХОСЛОВАЦКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
